

Nr 137.

Av herr **von Koch**, om åtgärder för åstadkommande av samarbete mellan pensionsnämnd och fattigvårdsstyrelse.

Kravet på minskning av kommunernas utgifter och åstadkommandet av en nedsättning av förvaltningskostnaden är med rätta starkt framträdande för närvarande. Även inom samhällets understöds- och hjälparbete bör det uppmärksammas. De hjälpbehövande skola visserligen erhålla hjälp i den omfattning och av det slag, som i varje fall är erforderligt, men alla onödiga utgifter böra undvikas. Det vanliga förhållandet, att personer erhålla hjälp från flera håll samtidigt, bör särskilt uppmärksammas, enär därav uppstår slöseri med tillgängliga medel. Det finnes en särskild anledning att beakta denna senare sida av saken, enär i varje kommun i vårt land för närvarande finnas tvenne myndigheter, som utöva social hjälpverksamhet, men mellan vilka icke alltid förekommer ett betryggande samarbete. Jag syftar på pensionsnämnden och fattigvårdsstyrelsen. Dessa kommunala nämnder ha ju visserligen delvis olika uppgifter, men en stor del av deras klientel är densamma. De som icke kunna leva på folkpensionen måste av fattigvårdsstyrelsen begära pensionstillskott eller understöd eller båda delarna, och det ligger nära till hands, att, när två myndigheter skola meddela hjälp till en och samma person, det skall uppstå svårigheter att träffa ett riktigt avgörande av hjälpens storlek och beskaffenhet. Ett visst slöseri med arbetskraft uppstår också, om de båda myndigheterna var för sig skola verkställa undersökningar i samma fall, varjämte det för den hjälpbehövande måste vara mindre angenämt att bli föremål för undersökningar från tvenne olika håll.

För att övervinna nu antydda svårigheter har man mångenstädes sökt åstadkomma ett samarbete mellan pensionsnämnd och fattigvårdsstyrelse på det sätt, att en eller flera personer äro samtidigt medlemmar i de båda nämnderna. I vissa fall har förfarits så, att samma person är ordförande på båda hållen, vilket otvivelaktigt är en i smärre kommuner mycket lämplig anordning, ej minst för de hjälpsökande, som då ej behöva vara i tveksamhet om, till vilken person de skola vända sig. Men i andra kommuner finnes intet som helst samarbete mellan de båda nämnderna. De arbeta fullständigt oberoende av varandra, företaga båda undersökningar angående samma personer men utbyta alls inga meddelanden angående de personer,

som bli föremål för deras verksamhet. Även i landskommuner med ända upp till 10,000 innevånare förekommer en dylik olämplig anordning.

Det är tydligt, att en sådan brist på samarbete kan leda till betänkliga konsekvenser. Icke allenast uppstår ett slöseri med arbetskraft vid de dubbla undersökningar och utredningar, som skola äga rum, utan dessutom kunna verkliga misstag begås och hjälp lämnas i fall, där ett ingripande varit onödigt, om ett samarbete förekommit.

För att råda bot på detta missförhållande kunna visserligen många åtgärder vidtagas i det praktiska livet, såsom förandet av kortregister, gemensamma för de båda nämnderna, gemensamma undersökare o. s. v., men för att erhålla en verklig garanti för att ett samarbete kommer till stånd torde krävas, att i lag stadgas, att några medlemmar skola vara gemensamma för de båda nämnderna. I fattigvårdsstyrelsen skulle sålunda inväljas en ledamot från pensionsnämnden, och i pensionsnämnden skulle sitta en representant från fattigvårdsstyrelsen. Härigenom skulle erhållas en naturlig förbindelseled i de båda myndigheternas arbete till båtnad för båda parterna. Och i de flesta fall torde härigenom kunna undvikas dubbelarbete och skapas ett enhetligt arbetssystem.

En anordning av liknande slag tillämpas i fråga om fattigvårdsstyrelse och barnavårdsnämnd, i det i den senare skall obligatoriskt inväljas en ledamot av den förra.

En bestämmelse av nyss antytt slag har förordats av besparingskommittén, som angående de nuvarande förhållandena yttrar följande:

»Vad angår förhållandet mellan pensionsförsäkringen och fattigvården erinras, att i vissa fall pensionen måste utökas med understöd från fattigvården. Avvägningen av det erforderliga tilläggsbeloppet sker då genom en annan lokal myndighet än pensionsnämnden, som redan gjort en ingående undersökning av pensionstagarens behov. Kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag beviljas av fattigvårdsstyrelsen i regel utan något ordnat samarbete med pensionsnämnden. Sjukvård genom pensionsstyrelsens försorg skall sökas genom pensionsnämndens ordförande, men, då medellös person icke kommer i åtnjutande av sjukvård utan bidrag från kommunen, måste fattigvårdsstyrelsen sedermera behandla saken. I många små kommuner har man självfallet svårt att erhålla personer, som äga tillräcklig erfarenhet av vare sig pensions- eller fattigvårdsärenden, till medlemmar i pensionsnämnden och fattigvårdsstyrelsen. För pensionsökande eller den som söker fattigvård vållar det ofta onödigt dröjsmål, att olika myndigheter skola anlitas i det ena eller det andra fallet. De nyss anförda exemplen torde visa, att det är av vikt, att samarbete mellan fattigvårdsmyndigheter och pensionsnämnder kommer till stånd såväl ur kontrollsynpunkt som med hänsyn till omsorgen om klientelet.» Kommittén framhåller, »att den nödiga samverkan mellan fattigvårdsstyrelser och pensionsnämnder lättast åstadkommes, om man — — — föreskriver, att fattigvårdsstyrelsen

obligatoriskt skall vara företrädd med någon sin ledamot i pensionsnämnden och omvänt.» Även pensionsstyrelsen ansluter sig till denna uppfattning i sitt yttrande angående besparingskommitténs förslag. Styrelsen anser, att ett dylikt stadgande för mindre kommuner huvudsakligen skulle få karaktären av ett lagfästade av redan tillämpad praxis och att för övriga kommuner den föreslagna bestämmelsen är lämplig och ändamålsenlig. Pensionsstyrelsen tillstyrker därför kommitténs förslag i denna del.

Ett genomförande av denna tanke kräver givetvis mindre tillägg i såväl 1918 års fattigvårdslag som 1913 års pensionsförsäkringslag. Det torde emellertid icke förefinnas skäl att vänta med denna reform, intill dess de stora föreslagna ändringarna i pensionsförsäkringen kunna bli föremål för närmare prövning. Önskligt är nämligen, att den avhandlade, jämförelsevis enkla frågan snarast möjligt kunde lösas.

I sådant syfte synes det vara lämpligt, att i 1 § fattigvårdslagen införes ett stadgande, att minst en av ledamöterna i fattigvårdsstyrelsen skall vara ledamot av pensionsnämnden i det pensionsdistrikt, fattigvårdssamhället utgör eller tillhör, eller, där inom fattigvårdssamhället finnas flera pensionsdistrikt, av pensionsnämnden i något av dessa distrikt; samt att i 20 § av pensionsförsäkringslagen införes en bestämmelse därom, att minst en av ledamöterna i pensionsnämnden skall vara ledamot av fattigvårdsstyrelsen i det fattigvårdssamhälle, pensionsdistriktet utgör eller tillhör, eller, där inom pensionsdistriktet finnas flera fattigvårdssamhällen, av fattigvårdsstyrelsen i något av dessa fattigvårdssamhällen.¶

Genom en sådan anordning vinner man åtminstone det väsentliga av fördelarna av den avsedda reformen. Att i ett fattigvårdssamhälle, som är uppdelat i flera pensionsdistrikt, erhålla representanter inom fattigvårdsstyrelsen från varje pensionsnämnd skulle visserligen vara önskvärt, men torde stöta på alltför stora praktiska svårigheter. Och att i en pensionsnämnd omfattande flera kommuner (någon sådan förekommer dock ännu ej) insätta representanter från samtliga fattigvårdsstyrelser torde möta liknande svårigheter.

Att åter införa bestämmelser motsvarande de nyss antydda i fråga om suppleanter, torde knappast vara erforderligt; däremot synes behöfligt att införa ett stadgande i de båda lagarna, att ledamot, som är ledamot jämväl av pensionsnämnden (fattigvårdsstyrelsen) icke utses för längre tid än till utgången av den för honom bestämda tjänstgöringstiden i denna andra nämnd eller styrelse. Härutöver torde erfordras en övergångsbestämmelse motsvarande den som finnes i 88 § i lagen om fattigvården.

Måhända kräves dessutom något smärre tillägg jämväl i andra bestämmelser i de båda lagarna, varom en närmare utredning torde lämna besked. I vart fall torde av det föregående framgå, att ändringarna i lagstiftningen ej äro omfattande och utan svårighet torde kunna verkställas.

På grund av vad sålunda anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte till nästa års riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i såväl 1918 års fattigvårdslag som i 1913 års pensionsförsäkringslag, att fattigvårdsstyrelsen obligatoriskt skall vara företrädd av någon sin ledamot i pensionsnämnden och likaså pensionsnämnden av någon sin ledamot i fattigvårdsstyrelsen.

Stockholm den 22 januari 1926.

G. H. von Koch.
